

ØSTFOLD HISTORIELAG

meldingsblad

Nr. 1 – 2009 – Årgang 33 – Opplag 4500
Redaksjonen avsluttet 24. juni 2009

Formannens spalte.....	2
Årsmøteferat	3
Årsberetning.....	7
Arbeidsfordeling	13
Arbeidsplan	14
Tillitsvalgte.....	15
Bokpriser	16
Emigranter.....	18
Komiteer	19
Kurs.....	20
Seminar	22
Kalender	23
Mangfoldige minner / Digitaltfortalt..	26
Nyhetsbrev	27
Vårturen	29
Nye medlemmer	30
God sommer!	

**Frist for bidrag til neste
utgave 1. november**

To bokpriser ble utdelt på Østfold Historielags årsmøte, nemlig til «En slektskrønike fra landsbygda i Råde gjennom 300 år» av Per Roer (bildet), og Idd og Enningdalen Historielags årbok 2008 «Ida Kulturbygd i grenseland». Les mer inne i bladet. (Foto: Thorbjørn Koch)

Kulturminneåret 2009 – som jeg håper alle blir med på å markere!

Vi hadde et fint og engasjerende årsmøte i Halden. I år valgte vi å legge møtet til en lørdag, noe vi bare har fått positive tilbakemeldinger på. Vi fikk bedre tid i selve møtet, - og ikke minst fikk delegatene tid til å prate sammen. Det ble noen utskiftninger både i styret og komiteene. Jeg vil takke dere som nå forlater vårt tillitsmannskorps for stor innsats og stort engasjement, - og til dere nye vil jeg si velkommen. Jeg håper dere vil trives sammen med oss, - og at dere ute i lokallagene vet å bruke oss. HUSK våre komiteer har spesielt de jobber med – så nøl ikke, - ta kontakt om det er noe dere ønsker hjelp til.

Vårt store felles prosjekt i Kulturminneåret 2009, er oppstart av vår digitale Kulturminneregistrering. Så godt som alle kommuner og historielag i fylket er med på denne kjempedugnaden. Vi skal registrere både fredede - og ikke fredede kulturminner med bilder og riktig posisjon. Bilder, posisjon og historier blir lagt inn i en felles database «Kulturminnebasen» – som blir tilgjengelig på nettet i løpet av høsten.

Er det medlemmer eller andre rundt om i fylket som kunne tenke seg å være med på dugnaden, ta kontakt enten med lokallaget i din kommune eller med fylkeslaget. Adr. – og tlf. på baksiden av dette bladet.

I løpet av høsten/vinteren er det planlagt flere interessante kurs – bl.a. et arkeologikurs og kurs i fotobevaring. Mer om dette et annet sted i bladet.

Husk våre blader «WIWAR» og «RUNAR» – er du ikke abonnent – bli det i dag! Her finner man mye interessant lokalhistorie fra hele fylket.

Besøk også våre hjemmesider: www.ostfoldhistorielag.org

Her legger vi ut det vi ikke får plass til i meldingsbladene, bl.a. lokallagenes beretninger, møtekalender, oversikt over lokalhistorie, siste nytt - og mye, mye mer.

Jeg vil takke vår Web-redaktør Thorbjørn Koch, som har gjort - og gjør en kjempejobb.

Vi har mange spennende oppgaver foran oss – oppgaver som kommer til å engasjere både lokallagene, komiteene og styret.

Ha en fin vår og en riktig god sommer!

Marit Egeberg Krog

Referat fra årsmøtet i Østfold Historielag

7. mars 2009 i Park Hotel i Halden

Lederen fra Foreningen Haldens Minder, Andreas Ebeltoft, ønsket velkommen til Halden. Han fortalte litt om arbeidet og virksomheten til laget fra de ble startet i mai 1896. Det første museet til Haldens Minner ble åpnet i 1904 i Busterud parken. Haldens Minner ble delt i to lag i 1987, hvor Haldens Minner fungerer som ett rent historielag mens Halden Historiske Samlinger forvalter museene både i byen og på Fredriksten.

Ordet ble gitt til Marit E. Krog som ønsket velkommen til årsmøtet. Tidligere styremedlem Erik Kulltorp, som døde høsten 2008, ble minnet med 1 minutt stillhet.

Sak 1) Marit E. Krog hadde navneopprop og det var 69 stemmeberettigede samt gjester tilstede.

Sak 2) Innkallelsen og saklisten ble godkjent uten innsigelser. Marit E. Krog ble, valgt som møteleder, Jarle Heed som referent. Andreas Ebeltoft og Jorun Garseg ble, valgt til å skrive under protokollen.

Sak 3) Jarle Heed leste årsberetningen for 2008 fra styret, og Marit oppsummerte kort for de forskjellige komiteene.

Berg, Røkke og Asak Historielag ved Ola Kristiansen, ytret sin skuffelse over at styret ikke hadde klart å få mer offentlig støtte til Kulturminneregistreringen fra bl.a. fylkeskonservatorens kontor, spesielt siden dette viste seg å bli en mye mer krevende og større oppgave enn først antatt. De ønsket også en redegjørelse rundt kartinnkjøpet fra Naturkart angående om vi hadde fått tilbud fra en leverandør eller om vi hadde hatt dette ute på anbud.

Marit forklarte at styret jobbet fortløpende opp mot fylkeskonservatoren for å søke om midler og tilskudd.

Med disse kommentarer, ble årsberetningene godkjent av årsmøtet.

Sak 4) Årsregnskapet og revisjonsberetningen ble presentert av Harald Thoresen. Han redegjorde litt om overgangen til regnskapsbyrået som har blitt engasjert av Østfold Historielag.

Underskuddet til ØH ble begrunnet til økningen av kjøregodtgjørelsen og oppstarten av kulturminneregistreringen.

Regnskapet og revisjonsberetningen ble enstemmig godkjent

Sak 5) Marit presenterte arbeidsplanen for 2009.

Pkt 5: Pga. vanskelige korrekturlesning ville arbeidet ikke kunne bli fullført i 2009.

Pkt 7: Blir på Kr. Himmelfartsdag, i Erling Johansens fotspor på Kråkerøy.

Pkt 10: Minnet om Mangfoldåret 2008 samt kurset i fotobevaring i april.

Pkt 11: Gunnar Halstvedt orienterte om prosjektet og status. Det ser ut til å bli en mer omfattende oppgave enn først antatt. Like viktig som den geografiske registreringen, er annen informasjon, opplysninger, bilder osv, som skal legges inn om hvert kulturminne. Vi har mottatt støtte til prosjektet fra Fylkeskonservatoren og en del av dette ville bli brukt til å gjøre kart databasen mer brukervennlig. Det arbeides for at lagene/kommunene skal slipp å betale «vedlikeholds avgift».

Et spørsmål kom fra salen: Hva med kontrakten med Naturkart? Hvem eier det vi registrerer? Gunnar forklarte at de som ønsket kunne få se kontrakten før den ble underskrevet, samt at Naturkart eier programmet, men vi eier alt av opplysninger vi legger inn/registrerer.

Pkt 12: Vi må være forsiktige så vi ikke kommer i konflikt med menighetsrådene. En fredet grav skal det ikke betales festeavgift for, men det er ingen automatisk fredning etter 60 eller 100 år. Fredning blir vurdert i det enkelte tilfelle.

Pkt 13: Vi ønsker mer innspill og forslag fra lokallagene.

Arbeidsplanen ble vedtatt med fremkommende kommentarer.

Sak 6) Marit la frem et forslag fra styret om uendret kontingent. Dette ble enstemmig vedtatt.

Sak 7) Anne Sofie Hoff la frem valgkomiteens innstilling. Denne ble enstemmig vedtatt med følgende endring:

- 1. vara Dagfinn Uglestad Larsen var foreslått, gjenvalgt. Her kom det forslag fra Erik Rønning Johansen fra Råde på Anette Dingtorp. Det ble stemt ved stemmetegn med flertall for Anette Dingtorp.
- Andreas Ebeltoft foreslo å spørre Jan Moen fra Halden om å bli med i Ættehistoriekomiteen.
- Marit E. Krog foreslo Anne Sofie Hoff ett år til i valgkomiteen, etter Erik Kulltorps bortgang, og Ragnar Dahl for 3 år. Begge ble valgt

Resultatet av valgene:

Formann velges for 1 år:

Marit Egeberg Krog, Marker, ,gjenvalg 1 år

Styremedlemmer:

Harald Thoresen, Kråkerøy,,gjenvalg 2 år

Reidar Kjølberg, Borge og Torsnes,ny 2 år

Kjell Ludvigsen, Skiptvet,ny 2 år

Varamedlemmer, valgt for 1 år:

1. Anette Dingtorp, Råde, ny
2. Thorbjørn Koch, Askim, gjenvalg
3. Gerd Fagerhøi, direktemedlem, gjenvalg

Kilderegistreringskomiteen:

Leder: Thor Vinje, Moss, gjenvalg 1 år
Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad, gjenvalg 2 år
Lisbeth Buskoven, gjenvalg 2 år

Ætthistoriekomiteen:

Leder: Lillian Therese Dybedahl, Skjeberg, gjenvalg 1 år
Randi Kristin Krogh, Marker, ny 2 år
Forslag på Jan Moen, Halden – Må forespørres

Kulturminnekomiteen:

Leder: Gunnar Halstvedt, Askim, valgt for 1 år
Roy Heyerdahl, Marker, valgt for 1 år
Erik Rønning Johansen, Råde, valgt for 1 år
Heine Iversen, Skjeberg, valgt for 2 år
Trygve Måleng, Moss, valgt for 2 år

Redaksjonskomiteen Wiwar:

Komiteen har ingen, valgt leder
Camilla Sivesind, Halden, ny 2 år
Solveig Falkenberg Krog, Marker, ny 2 år

Redaksjonskomiteen Runar:

Leder: Marius Hellerud, Trøgstad, gjenvalg 1 år
Kjell Karlsen, Spydeberg, gjenvalg 2 år
Marit Gladsø, Halden, ny 2 år
Tove Karlsen, Spydeberg, ny 2 år

Revisorer:

Roar Wilhelmsen, Borge og Torsnes, gjenvalg 1 år
Steinar Bodahl, Skjeberg, gjenvalg 1 år

Valgkomité:

Anne Sofie Hoff, Spydeberg, gjenvalg 1 år
Ragnar Dahl, Borge og Torsnes, ny 3 år

Tor Bjørvik fra Hedrum Historielag fortalte og viste lysbilder fra arbeidet med registreringen av kulturminner i Vestfold gjennom de siste 7 årene. De har til nå registrert ca 18.000 kulturminner i hele fylket.

Der jobbet de mot 2 mål: Registrere flest kulturminner mens folk husket dem samt skape større interesse og engasjement om kulturminner i lokal miljøet.

Det som registreres legges inn på de kommunale kartene. Dette for å spare kommunene for mye ekstra arbeid med befaring ved for eksempel vei-bygging.

Ragnar Dahl delte ut årets bokpriser, hver på 2500kr samt et diplom. Av totalt 13 bøker som hadde blitt vurdert, ble disse gitt til:

- Idd og Enningdalen Historielag for boka «Ida 2008» i kategorien lokal-historie
- Per Roer for boken «En slektskrønike fra Råde gjennom 300år» i kategorien slektshistorie

Siden Knut E. Hamre ikke hadde muligheten for å motta prisen for boken «Østgård – En gård øst i grannelandet» i fjor, ble denne delt ut i år, siden årsmøtet denne gangen ble avholdt i Halden.

Avslutningsvis takket Marit E. Krog Ragnar Dahl og Svein Skahjem for deres arbeid i styret, Halden Minner og Andreas Ebeltoft som vertskap for årsmøtet, og Lillian Dybedahl for hennes viktige innsats på kontoret som lagets sekretær.

Videre gav Marit ordet til Aril E. Syversen, som holdt et meget interessant foredrag om Haldens mindre kjente sider som «seilskute by». Han fortalte om mange av byens skuter, deres arbeid og virke og oppbyggingen av Halden som en sjøfartsby. Mer om dette kan leses om i hans bok: «Glimt fra Fredrikshalds sjøfartshistorie»

Jarle Heed
referent

Andreas Ebeltoft

Jorun Garseg

Årsberetning 2008

Styret

Formann Marit Egeberg Krog, Marker, nestformann Gunnar Halstvedt, Askim, sekretær Jarle Heed, Idd og Enningdalen, kasserer Harald Thoresen, Kråkerøy, styremedlemmer Berit Høgseth, Rakkestad, Ragnar Dahl, Borge og Torsnes og Svein Skahjem, Fredrikstad. Varamenn: Thorbjørn Koch, Askim, Dagfinn Ugelstad Larsen, Råde og Gerd Fagerhøi, Halden.

Revisorer: Roar Wilhelmssen, Borge og Torsnes og Steinar Bodahl, Skjeberg.

Valgkomité: Anne Sofie Hoff, Spydeberg og Karen Helene Brødholt, Hobøl.

Erik Kultorp, Rakkestad var også valgt inn i valgkomiteen, men døde i november 2008.

Virksomheten

Det er avholdt 7 styremøter og 53 saker er behandlet. Styret og komiteene hadde et felles møte på Roald Amundsens Minne 7. april. Medlemstallet er 4964. (2007: 4920). Østfold Historielag består av 26 lokallag samt direktemedlemmer. Meldingsbladet er kommet ut med 2 nummer. Medlemmene av styret er kontaktpersoner for lokallagene og komiteene.

Vi har i løpet av året satt i gang «Kulturminneprosjektet» – i et nært samarbeid med Fylkeskonservatoren, lokallagene og kommunene. Det har vært flere møter hos Fylkeskonservatoren, ABM og Statens Kartverk. Det er avholdt kurs og informasjonsmøter.

I september inviterte Fylkeskonservatoren representanter fra lokallagene til et møte i Fylkeshuset – og i november var alle kommunene invitert til et møte samme sted.

Kulturminner over hele fylket skal registreres – både fredede og ikke fredede kulturminner. I Østfold er det rundt 5100 fredede kulturminner – disse skal vi GPS-registrere, og kontrollere tidligere koordinater, fotografere hvert objekt for å kontrollere «nåtilstanden» – for deretter å legge dataene inn i Kulturminnebasen. I Kulturminnebasen skal alle kulturminner i fylket samles og bli lett tilgjengelig på internett. I samarbeid med Fortidsminneforeningen Østfold har vi sendt brev til Kirkelig fellestråd i kommunene, rådmennene i kommunene og Biskopen i Borg om Forvaltning av kirkegårdene. Brevet var forelagt Fylkeskonservatoren før det ble sendt.

Historiedagen var lagt til Bøensætre i Aremark søndag 14. september - i et fint samarbeid med Aremark Historielag. Programmet var innholdsrikt og interessant og våre direkte medlemmer var spesielt invitert.

Vårvandringen ble lagt til Prestebakke 7. juni, hvor Idd og Enningdalen Historielag arrangerte sitt sommerstevne. Et spill om «Slaget på Prestebakke 1808» ble framført ved Prestebakke kirke, og det var egen omvisning for ØHs medlemmer.

Møte sammen med Dalslands Fornminnes- og Hembygdsförbund i Gamlebyen, Fredrikstad 10. mars – om et eventuelt Interreg. Samarbeid.

Gunnar Halstvedt og Marius Hellerud var på et møte i Tanumshede i august vedr. samarbeidet.

Nettsidene til Østfold Historielag holdes oppdatert fortløpende av Thorbjørn Koch som er lagets webredaktør. www.ostfoldhistorielag.org

Økonomien er tilfredsstillende.

Årsmøtet

Årsmøtet ble holdt i Trøgstad – med Trøgstad Historielag som teknisk arrangør.

Marit Egeberg Krog ønsket delegater og gjester velkommen. Formann i Trøgstad Historielag, Anne Haakaas ønsket velkommen, og ga et interessant innblikk i bygdas historie, og vi fikk høre om et aktivt historielag og dets arbeide. Årsmøtet ble åpnet av formann Marit Egeberg Krog, som ble valgt til møteleder og Karen Helene Brødholt valg til referent. Det var 66 stemmeberettigede til stede. Årsmøtet ble greit avviklet med årsberetning for 2007, regnskap for 2007, årsplan for 2008 samt valg til styret og komiteene.

Bokprisene for 2007 gikk til bøkene: «August Krogh Folkeminner» utgitt av Aurskog-Høland Historielag – redigert av Olaug Fostås og til: «Østgaard en gård øst i grannelaget» – skrevet av Inger Johanne Andreassen og Knut Hamre.

Tillitsmannsmøte

Tillitsmannsmøte ble holdt i Wegenerbrakka på Borgarsyssel Museum 22. oktober og 56 var tilstede. Sarpborg Historielags formann Carl Einar Kure ønsket alle velkommen og fortalte interessant om et aktivt historielag.

Marit Egeberg Krog åpnet møtet, hvor programmet bestod i fotobevaring ved Kari Grindland fra Østfold Fylkes Billedarkiv, Forvaltning av kirkegårdene ved Svein Nordheim - leder i Fortidsminneforeningen avd. Østfold, Migrasjon – Innvandrere forteller sin historie – ved Ida Tolgensbakk Vedeld – prosjektleder Mangfoldige Minner samt orientering om Kulturminne prosjektet ved Ola Werceland Krog.

Representasjon

Marit Egeberg Krog

- Styret for Borgarsyssel Museum
- Representantskapet i Østfoldmuseet
- Medlem av Wilse-komiteen
- Varamann til styret i Landslaget for lokalhistorie (LLH)
- Åpningen av Kulturminneprosjektet til Eidsberg i Mysen
- Flere møter hos Fylkeskonservatoren vedr. Kulturminneprosjektet
- Møte med Dalslands Fornminnes- og Hembygdsförbund, Sverige i Fredrikstad

- Møte hos AMB i Oslo
- 20 års jubileum i Trøgstad Historielag
- Utdeling av Wilsemedaljen.

Gunnar Halstvedt

- Møte om Kulturminneplan for Østfold
- Flere møter hos Fylkeskonservatoren vedr. Kulturminneprosjektet
- Møte med Dalslands Fornminnes- og Hembygdsförbund, Sverige i Fredrikstad
- Interregmøte i Tanumshede
- Møte hos AMB i Oslo
- Seminar AMB og migrasjon
- Møte i Statens Kartverk
- ABM - kurs på Borgarsyssel Museum
- Smaalensmarken på Borgarsyssel Museum
- Møte i Varteig Historielag
- Møte i Trøgstad Historielag
- Møte med Rakkestad Historielag
- Historiedagen i Aremark

Harald Thoresen

- Varamann til styret for Borgarsyssel Museum
- Møte med Dalslands Fornminnes- og Hembygdsförbund, Sverige i Fredrikstad
- Utdeling av Wilsemedaljen
- Historiedagen i Aremark

Svein Skahjem

- Møte med Dalslands Fornminnes- og Hembygdsförbund, Sverige i Fredrikstad

Kurs

Gunnar Halstvedt har vært kursansvarlig og følgende kurs er avholdt:

1. Kulturminnemøte i Rakkestad for historielagene
2. Kulturminnemøte i Skjeberg for historielagene
3. Kulturminnemøte i Fylkeshuset
4. Kurs 1 Feltregistreringskurs i Askim
5. Kurs 2 Feltregistreringskurs i Askim
6. Kurs 3 Feltregistreringskurs i Skjeberg
7. Kurs 4 Feltregistreringskurs i Skjeberg
8. Kurs 5 Feltregistreringskurs – Fylkeshuset
9. Kurs 6 Feltregistreringskurs – Fylkeshuset
10. Møte med kommunene – Fylkeshuset
11. Kurs 7 - Datakurs – Fredrik II Videregående skole Fredrikstad
12. Kurs 8 – Datakurs – Som over
13. Kurs 9 – Feltregistreringskurs i Skiptvet

14. Slektsforsker kurs i Askim – for å finne slekt i Oslo og Amerika – kursleder Marius Hellerud.

RUNAR

Som vanlig har *Runar* i 2008 utkommet med to hefter, begge på 32 sider. Etter valg og konstituering av komiteene våren 2008, har Runars redaksjonskomité bestått av Marius Hellerud (redaktør), Anne Marie Sandhaug, Kjell Dagfinn Karlsen, Lisbeth Buskoven, Torill Lund Karlsvik og Ragnar Dahl (vår kontaktperson fra Østfold Historielags styre). Etter det konstituerende fellesmøtet på *Roald Amundsens Minde* den 7. april ble informasjon og planer for redaksjonskomiteens virke våren 2008 delt ut. En måned senere, den 7. mai 2008, ble det så holdt et utvidet redaksjonsmøte i Trøgstad. *Runar* 1/2008 var da godt i rute, og målet for møtet var å trekke opp lite større linjer for fremtiden. Hva skriver vi om i dag i forhold til da *Runar* kom ut første gang i 1981? Hva slags stoff ønsker å få med i numrene fremover? Tanken om å lage et temanummer ble drøftet videre. Vi tar sikte på at nr. 1/2009 skal bli et slikt og ta for seg «folk på flyttefot» og alt hva dette kan innebære. Grunnet sykdom ble aldri det planlagte redaksjonsmøte på høsten avholdt, men komiteen har holdt kontakten per e-post og telefon.

Runars ulike redaksjonsmedlemmer har i løpet av året som alltid forsøkt å reklamere for tidsskriftet ved passende leiligheter. Blant annet har redaktøren orientert om tidsskriftet på flere av lokallagenes årsmøter og på et medlemsmøte i DIS-Vestfold. Det er også blitt reklamert for tidsskriftet på Slektsforskerdagen både i Østfold og Oslo/Akershus, delt ut gratisseksemplarer av tidligere utgaver med videre.

Runar har i løpet av 2008 hatt et variert innhold både geografisk sett og temamessig. Vi har vært innom alt fra 1600-tallsslekter i Østfold, scrapbooking, hvordan finne slekt i Danmark og østfoldinger på tukthus i Kristiania. Slektsforskning i USA og Sverige er andre aktuelle temaer vi har omtalt. I tillegg kommer bokomtaler, småtips og mye mer. I løpet av året har Østfold Historielags styre fått et forslag fra oss angående nye innvalsregler til redaksjonskomiteen og formuleringen av tidsskriftets overordnede målsettinger.

Sett i forhold til punktene som kom frem i årsmeldingen for 2007, er redaksjonen godt fornøyd med arbeidet i året som er gått. Stofftilgangen har vært tilstrekkelig, men det ligger nå ikke store mengder stoff på vent til kommende numre. Vi skulle ønske at flere ulike bidragsytere kom på banen. Det er mange der ute som har slektsstoff liggende i skuffer og skap. Vår oppfordring er: Send det til *Runar*! Som alltid må vi også jobbe videre med å skaffe flere abonnenter til tidsskriftet.

WIWAR

Østfold Historielags tidsskrift *Wiwar* har utkommet med to nr i 2008. Det har vært avholdt to redaksjonsmøter i løpet av året. Overgangen til ny redaktør

skapte noen problemer, men etter en tid kom arbeidet i gang.

Som vanlig har det vært stor spennvidde i artikkelstoffet. Redaksjonen har valgt en noe mer «folkelig» stil på noen av bidragene enn det som har vært vanlig tidligere. Vi har fått positiv tilbakemelding på denne mindre endringen.

Det vil alltid være vanskelig å vite hvor store faglige krav som skal stilles til forfatterne. Vi har kanskje valgt å senke kravene noe for at flere skal kunne våge å komme med stoff. Det har nemlig vist seg ikke å være lett å få bidrag.

I år har dessverre indre deler av fylket kommet dårlig ut. Det må være en utfordring til skriveføre personer i de indre bygdene å ta denne utfordringen.

Medlemmer av redaksjonskomiteen har vært: Gunnar Arholt, Jens Bakke, Aslaug Barfelt, Barbro Kvaal, Gudbrand Mellbye og Svein Skahjem.

Ætthistoriekomiteen

Komiteen har etter valget i mars 2008 bestått av følgende medlemmer: Leder Lillian Therese Dybedahl, Jorun Garseg, Lisbeth Buskoven, Kjell Karlsen og Per-Otto Olsen. Komiteens kontaktperson i Østfold historielags styre er Ragnar Dahl. Det konstituerende møtet var på Roald Amundsens Minde. Komiteen har hatt til sammen 2 møter. Samt at lederen deltok på orienteringsmøte i Råde før slektsforskerdagen.

Vi deltok som «gjester» invitert av DIS-Østfold på slektsforskerdagen 18. oktober 2008. I tillegg til Østfold Historielag deltok, Moss Historielag, Råde Historielag, Fredrikstad kommunearkiv, Moss mormonerkirkens slektscenter, Mai Elin Svendsen, Fredrikstad, og Kjell Karlsen, Spydeberg. Alle hadde stands som avspeilet temaet. Tema var utvandringen til Amerika. Dette var et særlig godt besøkt og utrolig vellykket møte.

Vi har arrangert slekts/grensetreff, i henhold til arbeidsplan for 2008, lørdag 31.januar.2009 med tema «Polarerere». Det var mellom 20 og 30 deltagere og for de fremmøtte ble det et interessant og utbytterikt slektstreff. Det var flere av deltagerne som var i Amundsen-slekten Bjørn Lengfelder fortalte om Roald Amundsen og forskning på krigsbarn. Ulf Hjardar snakket om Amundsens og hans slekt på Hvaler og om Henry A. Larsen, samt litt om kilder og kildekritikk. Avslutningsvis fortalte Eva Tveter fra Eidsberg Historielag om Thea Foss fra Hærland. Dette som et eksempel på slekt i Amerika som fikk kontakt her i Norge og nå planlegges det utstilling i Eidsberg. På Nrk-Østfolds distriktsetning/ TV påfølgende mandag, var det et fint innslag fra arrangementet.

Kilderegistreringskomiteen

Leder Tor Vinje, Anne Marie Sandhaug, Solveig Falkenberg Krog, Lisbeth Buskoven og Toril Lund Karlsvik

Matrikkel 1723

Smaalenene Amt bestod av 24 kirkesogn. Spydeberg, Idd og Enningdal, Berg og Rokke er i arbeid. Råde og Eidsberg er ikke påbegynt. Borge er korrekturlest,

Rygge er i arbeid. Arbeidet går langsomt, fordi vi disponerer kun et sett mikrofilmer.

Kirkebøkene fra Østfold

DIS-Norge mangler prosjektleder for dette prosjektet, da Lars Nygaard har trukket seg. Registreringsprogrammet Augustus 2 kom i april 2008, men det er ikke kommet noen offisiell info om dette, og kurset som skulle utlyses har uteblitt så langt.

For oss virker det som om prosjektet nærmest er stoppet opp, vi får ikke svar på henvendelser og ikke noen info. Privatpersoner sender i stor grad sine egne registreringer til Digitalpensjonatet, disse er ofte ikke korrekturleste, og kvaliteten blir da naturligvis dårligere. Som motargument kan man si at den som søker i databaser, alltid må sjekke sine opplysninger mot originalkilden – i dette tilfellet de skannede kirkebøkene som ligger lett tilgjengelige i Digitalarkivet. For Østfolds del, kan vi foreløpig ikke se at privatpersoner har sendt kirkebøker inn til Digitalpensjonatet. Fra DIS-Norges leders blogg på DIS-Norges hjemmeside leste vi at det arbeides med å få innsatt en ny prosjektleder.

Oppmerkings-og stedsnavnkomiteen

Leder Roy Heyerdahl, Gerd Fagerhøi, Øistein Grøvle, Erik Rønning Johansen og Ole Vister. Vi har oppfordret lagene til å fortsette innsamling av navn på områder som ikke har vært like godt ivaretatt i kommunene – som i tettsteder, langs vann, sjø og i vassdrag. Roy Heyerdahl er med i komiteen som forbereder Kulturminneprosjektet.

Kulturminnekomiteen

Leder Erik Rønning Johansen og Heine Iversen. Vi har sendt oppfordring til lagene om å starte egne kulturminnekomiteer, og jobber med at de lokale komiteene skal få all nødvendig bakgrunns informasjon. Erik Rønning Johansen er med i komiteen som forbereder Kulturminneprosjektet.

Styret ser tilbake på et aktivt år og vil takke lokallagene med tillitsvalgte og medlemmer for et godt og nært samarbeid – det samme til våre egne tillitsvalgte. Vi er glade for vi har aktive, arbeidsvillige og interesserte samarbeidspartnere. Vi takker vår kontorsekretær for vel utført arbeid – og ikke minst vil vi takke fylkeskommunen for dens velvillighet.

Fredrikstad, 10. februar 2009

Marit Egeberg Krog
Gunnar Halstvedt
Svein Skahjem
Gerd Fagerhøi

Ragnar Dahl
Berit Hogseth
Thorbjørn Koch

Harald Thoresen
Jarle Heed
Dagfinn Ugelstad Larsen

Styret 2009 – fordeling av arbeidsoppgaver

Marit Egeberg Krog: Formann. Samarbeid med Fortidsminneforeningen. Kontakt for Marker og Rømskog. Ansvarlig for kontakt med Värmland, Bohuslän og Dalsland.

Gunnar Halstvedt: Nestformann. Kursansvarlig. Kontakt for Askim, Hobøl og Trøgstad.

Jarle Heed: Sekretær. Kontakt for Idd og Enningdal og Berg, Rokke og Asak.

Harald Thoresen: Kasserer. Kulturminnekomiteen. Kontakt for Kråkerøy, Hvaler og Fredrikstad

Berit Hogset: Wiwarkomiteen. Kontakt for Rakkestad, Eidsberg og Var-teig

Reidar S. Kjølberg: Kilderegistreringskomiteen. Kontakt for Borge og Torsnes, Skjeberg og Sarpsborg

Kjell Ludvigsen: Kontakt for Skiptvet, Spydeberg, Våler, Tune og Moss Ættehistorielag

Anette Dingtorp: Runarkomiteen. Kontakt for Råde, Rygge og Moss Historielag

Thorbjørn Koch: Web-ansvarlig

Gerd Fagerhøi: Ættehistoriekomiteen. Kontakt for Aremark og Foreningens Haldens Minder

Bokpriskomiteé:

Gerd Fagerhøi, Kjell Ludvigsen, Marius Hellerud, Thorbjørn Koch og Lillian Therese Dybedahl.

Arbeidsplan for Østfold Historielag 2009

1. Meldingsbladet sendes medlemmene 2 ganger i løpet av året.
2. Wiwar skal ut med 2 nummer. Være aktive med salg av abonnement
3. Runar skal ut med 2 nummer. Være aktive med salg av abonnement
4. Ættehistoriekomiteen
 - a. Slektsforskerdagen i oktober
 - b. Planlegger slektsforskerlørdag
5. Kilderegistreringskomiteen. Vil konsentrere seg om å fullføre matrikkel 1723.
6. Kulturminnekomiteen. Skal følge opp Kulturminneprosjektet i nært samarbeid med lokallagene. Kultur og – stedsnavnkomiteer i alle lag
7. Vårtur
8. Kulturminnedagen. Vi oppfordrer lagene til å delta i lokale arrangementer.
9. Tillitsmannsmøte – oktober/november 2009
10. Kulturminneåret – se: www.kulturminnearet2009.no
11. Kulturminneprosjektet (registrering av kulturminner)
12. Forvaltning av kirkegårdene i samarbeid med Fortidsminneforeningen avd. Østfold – oppfølging av brev – sendt ut i 2008
13. Bokpris 2009
14. Samarbeid med Fortidsminneforeningen
15. Salg av publikasjoner
16. Kurs – Det planlegges flere kurs i løpet av året – samarbeide med DIS-Østfold

Tillitsvalgte i Østfold Historielag etter årsmøtet 2009

Formann:

Marit Egeberg Krog, Marker

Styret:

Gunnar Halstvedt, Askim
Jarle Heed, Idd og Enningdal
Berit Hogseth, Rakkestad
Harald Thoresen, Kråkerøy
Reidar Kjølberg, Borge og Torsnes
Kjell Ludvigsen, Skiptvet

Varamedlemmer:

1. Anette Dingtorp, Råde
2. Thorbjørn Koch, Askim
3. Gerd Fagerhøi, Halden

Kilderegistreringskomiteen:

Leder: Thor Vinje, Moss
Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad
Lisbeth Buskoven, Kråkerøy
Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad
Solveig Falkenberg Krog, Marker

Ætthistoriekomiteen:

Leder: Lillian Therese Dybedahl,
Skjeberg
Randi Kristin Krogh, Marker
Kjell Karlsen, Spydeberg
Jorunn Garseg, Eidsberg
Jan Moen, Halden

Kulturminnekomiteen:

Leder: Gunnar Halstvedt, Askim
Roy Heyerdahl, Marker
Erik Rønning Johansen, Råde
Heine Iversen, Skjeberg
Trygve Måleng, Moss

Redaksjonskomiteen Wiwar:

Camilla Sivesind, Halden
Solveig Falkenberg Krog, Marker
Barbro Kvaal, Marker
Jens Bakke, Idd og Enningdal
Gunnar Arholt, Idd og Enningdal

Redaksjonskomiteen Runar:

Leder: Marius Hellerud, Trøgstad
Kjell Karlsen, Spydeberg
Marit Gladsø, Halden
Tove Karlsen, Spydeberg
Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad

Revisorer:

Roar Wilhelmsen, Borge og Torsnes
Steinar Bodahl, Skjeberg

Valgkomité:

Anne Sofie Hoff, Spydeberg
Karen Helene Brødholt, Hobøl
Ragnar Dahl, Borge og Torsnes

Østfold Historielags bokpris for 2008 utdelt

To bøker ble etter innstilling fra bokpriskomiteen tildelt Østfold Historielags bokpris for 2008 på lagets årsmøte i Halden, nemlig «*En slektskrønike fra landsbygda i Råde gjennom 300 år*» av Per Roer og «*Ida Kulturbygd i grenseland*»

Roers bok er på 182 sider og trykt i farger ved Møklegaards Trykkeri AS, Fredrikstad. Som forordet for-teller, berører slektshistorien mange av de gamle familiene i Råde. Det er lagt vekt på å føre slekts-grenene frem til nåtid. På denne måten kan også de yngre generasjonene fatte interesse for sine røtter og sitt opphav, heter det i innstillingen.

Boken er delt i to separate deler med innbyrdes krysshenvisninger. Del 1 er viet omtaler av personer og familier man vet noe mer om enn bare de «tørre fakta». Historiene er svært levende og godt formidlet. Dette gjør at også folk utenfor den nærmeste slektskretsen, men med interesse for lokalhistorie eller livet på landsbygden gjennom århundrene, vil ha stor glede av fortellingen.

Del 2 inneholder slektstabeller laget i et slektsprogram. Her listes kjerneopplysninger opp for *alle* personer i familiene. Nettopp denne todelingen finner komiteen særlig spennende. Det er som slektsforsker ofte vanskelig å vite hvordan resultatene best kan formidles: Tar man inn alle faktaopplysninger i den løpende fortellingen, blir denne lett oppstyltet og virker skjematisk. Presser man i stedet personbiografiene inn i tabellene, blir disse fort uoversiktlige. Ideen med å dele stoffet i to helt ulike deler, er derfor noe mange slektsforskere rundt om vil ha stor interesse av å titte nærmere på.

«En slektskrønike fra landsbygda i Råde gjennom 300 år» er gjennomilustrert med gamle og nye fotografier. Den har også detaljerte kart og interessante skisser produsert av Eigill Tangen, noe som selvsagt øker lesergleden og helhetsinntrykket ytterligere.

«*Ida Kulturbygd i grenseland*»

Det finnes én publikasjon som stadig flere av oss får øynene opp for, nemlig *Ida* som Idd og Enningdalen Historielag utgir.

I så vel innhold som i form frister årboka *Ida* oss, samtidig som vi imponeres av denne tilsynelatende ukuelige og talenfulle evnen lagets tillitsvalgte er i stand til å oppvise i tett samarbeid med forleggeren Forum Bjørndal.

I årenes løp er de årvisse utgavene blitt en rik kilde for alle som tørster

Prisvinnere (fra venstre) Egil Minge, Jens Bakke, John Solberg, Tor Hafsrød og Ivar Bjørndal, sammen med Østfold Historielags formann Marit Egeberg Krog (Foto: Thorbjørn Koch)

etter velkrevne lokalhistoriske artikler, og det med en nesten utrolig bredde i innhold og forfatterskare.

Ida er blitt et viktig og viktig bidrag til den lokalhistoriske litteraturflora – ikke bare i kraft av sitt glitrende innhold år etter år, men også fordi Idd og Enningdalen Historielag viser bokstavelig talt svart på hvitt at det er fullt mulig for et historielag å løfte i flokk og skape et resultat der amatører når profesjonelle høyder.

Siste utgave av *Ida* er den åttende i rekken og inneholder en lang rekke illustrerte artikler [27 artikler] fordelt på nær 130 sider. I redaksjonskomiteen for siste utgave finner vi John Solberg, Jens Bakke, Egil Minge og Ingrid Solheim.

Østfold Historielag gratulerer prisvinnerne!

Vandreutstilling og publikasjon om et båteventyr:

Emigrantene Thea og Andrew Foss

Thea Christiansen (1858–1927) fra Mosen i Eidsberg og Andreas Olsen (1855–1927) fra Skirfoss i Rødnes utvandret tidlig på 1880-tallet til USA. Beretningen om dem er en nesten utrolig emigrasjonshistorie som er lite kjent i vårt fylke, men bredt publisert i USA. De ble kjent som ekteparet Thea og Andrew Foss som med en ukuelig viljestyrke, iherdig slit og stor kreativitet skapte en båt-suksess som i dag er blitt til verdens største slepebåtfirma, Foss Maritime Company, med base i Seattle.

Historielagene i Eidsberg og Marker vil sammen med Østfold Historielag og Østfoldmuseet, avdeling Folkenborg, produsere en vandreutstilling med foredrag, bannere med tekst og bilder og en gjennomarbeidet, illustrert publikasjon. Åpningsdag vil bli sist i september på Eidsberg bibliotek med forflytning til Ørje i november. I forbindelse med at utstillingen kommer til Ørje, vil Østfold Historielags Ættehistoriekomité i samarbeid med Marker Historielag arrangere en slektsforskerdag. Billedmaterieell er velvilligst tillatt publisert av filmprodusenten Nancy Bourne Haley, Tacoma, etterkommere av emigrantene Thea og Andrew Foss og markedsavdelingen i Foss Maritime Company. Forfatter av publikasjonen er etnologen Marius Hellerud, Trøgstad.

Prosjektet blir et felles løft for de lokale historielag, vertskommuner, Østfold Historielag og Østfoldmuseet. Vandreutstillingen vil ha en etterbruk da den vil inngå i Østfoldmuseets formidling av emigrasjonshistorie. Dette er pensum i videregående skole.

Thea Foss blir i USA betegnet som en pioner blant suksessrike forretningskvinner i begynnelsen av det 20. århundre. Hun har inspirert forfattere og filmprodusenter til å formidle den innsats hun i samarbeid med sin ektemann, båtbyggeren og konstruktøren Andrew, fikk gjennomført i utviklingen av marin industri ved Stillehavskysten.

Ekteparet Foss var også et midtpunkt blant de norske utvandrerne i staten Washington ved sin hjelpsomhet og støtte. Thea ble kalt for «Mor Thea» og er beæret med å gi navn til losje nr 45 i «Daughters of Norway». NRK 1 TV har nettopp sendt en film til hennes ære, «Eventyret om Thea Foss».

Lite er publisert av Østfolds emigranthistorie. Vi tror at den planlagte vandreutstillingen om Thea og Andrew, to fattige utvandrere fra Indre Østfold, vil være et viktig bidrag til å skape interesse for denne tidsepoken i fylkets historie.

Datoene for utstillingene/arrangementene: 21. september i Eidsberg bibliotek og 7. november på Ørje Brug. Følg med på www.ostfoldhistorielag.org mht program og tidspunkter.

Eventuelle spørsmål: ta kontakt med

Marit Egeberg Krog, Tlf. 69 81 31 47 – 93 23 89 90 - mækrog@yahoo.no

Østfold Historielags faste komiteer

Kilderegistreringskomiteen: Tor Vinje, Posthornet 9, 1519 Moss
tlf. 69 27 57 01, 913 48 066 e-post: tvin@online.no

Kulturminnekomiteen: Gunnar Halstvedt, Åslia 18, 1808 Askim
tlf. 69 88 12 66, 909 76 207 e-post: halstved@online.no

Ættehistoriekomiteen: Lillian Therese Dybedahl, Halvorenge 2,
1747 Skjeberg tlf. 974 36 596 e-post: post@ostfoldhistorielag.org

Redaksjonskomiteen for Runar: Marius Hellerud, Skramrudåsen 13, 1860
Trøgstad, tlf. 69 82 63 56 e-post: mariushellerud@yahoo.com

Redaksjonskomiteen for Wiwar: Kontakt Jens Bakke, Buer, 1776 Halden,
tlf. 69 19 71 77, 993 54 286 e-post: jens.bakke@idd.no

Meldingsbladet: Kjell D. Karlsen, Oslov. 46, 1804 Spydeberg
tlf. 69 83 74 45, 930 81 466 e-post: kjdkarls@online.no

Foreslå kandidater til Wilsemedaljen!

Witsemedaljen ble innstiftet i 1953 av Borgarsyssel museum til minne om Østfolds første betydelige kulturforsker, sogneprest J. N. Witsle til Spydeberg og Eidsberg.

Witsemedaljen utdeles til personer i eller utenfor Østfold fylke som på en idealistisk måte har arbeidet for vernet av den lokale kulturarv og fremmet interessen for denne, har drevet forskning innen Østfolds kulturhistorie, eller ydet det lokale kulturhistoriske arbeid særlig avgjørende støtte.

Witsemedaljen administreres av et utvalg der følgende organisasjoner og organer er med: Fortidsminneforeningen Østfold avdeling v/ Thor Haugsten, Østfold Historielag v/ Marit Egeberg Krog, Borgarsyssel museum v/styreformann Ola Jonassen og museumsbestyrer Torill Wyller.

Komiteen ønsker forslag på kandidater til årets Witslemedalje innen 1. september 2009

Forslag sendes: Borgarsyssel Museum v/museumsbestyrer Torill

Wyller, Postboks 303, 1702 Sarpsborg

E-post til: torwyl@ostfoldmuseet.no

Merkes: Witslemedaljen

Planlagte kurs høsten 2009

1. Slektsgranskingskurs -startkurs /bruk av nettsteder.
2. Kurs/orientering av inngangsportalen i kulturminnebasen.
3. Arkeologikurs.
4. Fotobevaring.
 - a. Kurs i identifisering og håndtering av fotografisk materiale.
 - b. Kurs i digitalisering av fotografisk originalmateriale .

1. *Slektsgranskingskurs* som gir en innføring i emnet og med tips om aktuelle ressurser på nettet.

2. *Kurs/orientering* om inngangsportalen i kulturminnebasen.

3. *Arkeologikurs*

Til høsten 2009 vil Østfold Historielag tilby et kurs i arkeologi for sine medlemmer. Det vil gå over til sammen 20 undervisningstimer gjennom høstsemesteret 2009, og skal gi en oversikt over forhistorien fra utviklingen av de tidligste hominider, opp gjennom steinalderen, innføringen av jordbruket, bronsealder og jernalder helt opp mot vår egen tid. Kurset omfatter først og fremst europeisk forhistorie med spesiell vekt på Norden. Det vil også bli en kort innføring i fagets teori og metode, og dessuten en gjennomgang av gjeldende lovverk og forvaltningsapparatet mht. kulturminneloven.

Kurset er først og fremst beregnet for historielagets medlemmer generelt. Det trengs med andre ord ingen spesielle forutsetninger for å begynne på kurset. Det holder lenge med en vanlig interesse for tidlig historie og nysgjerrighet for mennesker og hendelser langt tilbake i den skriftløse forhistorien.

Likevel, som et ekstra tilbud for dem som vil sette seg litt høyere mål, vil forelesningene være lagt tett opp til grunnkurset i arkeologi ved Universitetet i Oslo; det såkalte ARK1000. Det vil altså være mulig å lese pensum ved siden av og nytte kurset som ordinær undervisning. Dersom man har studiekompetanse, får man her en mulighet til å melde seg opp til eksamen, og da står vn. åpen for å eventuelt fylle på videre med flere kurs. Hvis noen skulle fatte interesse for dette, er det mulig å finne flere opplysninger om ARK1000-kurset på:

www.uio.no/studier/emner/hf/iakh/ARK1000/index.xml

Lærer på kurset blir mag.art. Per Hernæs, som har erfaring med undervisning i arkeologi fra Folkeuniversitetet, Høgskolen i Stavanger (nå UiS), og

Universitetet i Oslo. Interesserte kan kontakte Gunnar Halstvedt på mail halstved@online.no

4. Fotobevaring

I samarbeid med Østfold Historielag ønsker Østfoldmuseet – Østfold fylkes billedarkiv å invitere historielagene i fylket til kurs i fotobevaring. Fortrinnsvis de historielag som ønsker å sette i gang fotobevaringsarbeid og innsamling av fotografier fra sin kommune, men tilbudet gjelder også de lagene som allerede er i gang.

Kursene var planlagt våren 2009, men pga. uforutsette ting, blir de avholdt til høsten isteden. Dere som meldte dere på da, behøver ikke melde dere på igjen – vi tar kontakt.

a. Kurs i identifisering og håndtering av fotografisk materiale – september 2009

b. Digitalisering av fotografisk originalmateriale – november 2009

Kursene varer fra kl. 12.00 til 16.00.

Antall deltakere

Kurs a – maks 12 personer, historielagene bestemmer sted og lokale

Kurs b – maks 8 personer, sted Fylkeshuset, Sarpsborg

Østfold Historielag tar i mot påmelding fra historielagene.

For spørsmål – ta kontakt med:

Østfoldmuseet – Østfold fylkes billedarkiv

www.ostfoldmuseet.no

Arkivleder Kari Grindland

Fotograf Roderick Ewart

Telefon 69 11 70 00

Spørsmål kan også rettes til: Marit Egeberg Krog, tlf. 93 23 89 90

Påmelding til:

Østfold Historielag

Kasernegt 47

1632 Gamle Fredrikstad

Tlf. 69 32 07 60

E-post: post@ostfoldhistorielag.org

Kirkegårdsseminar 8. juni 2009

Fortidsminneforeningen Østfold avdeling og Østfold Historielag arrangerte kirkegårdsseminar i Kirkestua ved gamle Glemmen kirke 8. juni d.å. og Svein Norheim kunne ønsket rundt 50 deltakere velkommen til seminar. Delegatene var en god blanding av representanter fra kirkelige fellesråd, historielag og andre interesserte.

Foredragsholder på seminaret var kirkegårdskonsulent Helge Klingberg, Kirke og undervisningsdepartementets rådgiver i kirkegårdssaker - med Lars Ole Klavestad fra Fylkeskonservatorens kontor som bisitter.

Klingberg innledet med å påpeke at det er kirkelig fellesråd i den enkelte kommune som har ansvaret for kirkegården og myndighet til å gjøre vedtak om bevaringsplan og bevaring av deler av kirkegården eller enkeltgraver. Medlemmene i kirkerådet vil sjelden sitte med spesialkompetanse på dette området. Han mente derfor at man burde rådføre seg med de lokale historielagene som innehar stor lokalkjennskap. Fylkeskonservatoren bistår også i dette arbeidet.

Alle gravminner og deler av kirkegård m/murer, gjerder og bygninger eldre enn fra 1537 er automatisk fredet etter kulturminneloven. Ved gravminner m.m. yngre enn dette, vil normalt alle eldre enn 100 år være bevaringsverdige. Likens vil kunstnerisk eller håndverksmessig verdi, bruk av lokalt materiale eller håndverker, symboler, gravskrifter og titler, personalhistorisk verdi og tidstypiske miljøer være faktorer som skal tas i betraktning når verning vurderes.

Bevaring skal vurderes av alle gravminner i kirkegårdens eie eldre enn 60 år. Det er derfor ønskelig at kirkerådet utarbeider en bevaringsplan og registrerer de gravminner som ønskes bevart, med oppmåling, beskrivelse og foto på dertil egnet skjema.

Etter foredraget bega vi oss på kirkegårdsvandring ved gamle Glemmen kirke og fikk se eksempler på vernede gravminner som liggende steinplater, støpte liggende plater typisk for 1800-tallet, obelisker og flate obelisker fra tidlig 1900-tall og mye mer som heldigvis har fått stå.

MØTEKALENDEREN

Askim Historielag

09.08 Friluftsgudstjeneste i Askim Museum
 28.10 Askim Historielags tradisjonelle sildeaften
 25.11 Gløggaften - filmfremvisning
 06.12 Askim Historielags julemarked

Berg, Rokke og Asak Historielag

Torsdag 9. juli kl. 18.00.

Kveldsvandring på Bergtun. Samarbeid med turistkontoret.

Søndag 30. august kl. 11.00.

Kulturminnedagen i 2009. Arrangere «Gjenåpning av Jelhaugen». I samarbeid med Halden kommune og Østfold fylke.

Søndag 27. september kl. 11.00.

Vandring i området Bjørndalen, Bjørndalsmosen og Koksrød med orientering om torvuttak og kvartsgruvene i området. I samarbeid med Tistedalen Friluftslag.

Oktober:

Møte sammen med Rokke menighet i Rokke kirke. Tema bestemmes senere sammen med menighetsrådet.

Torsdag 26. november.

Julemøte på Berg ungdomslokale. Juletallerken, underholdning og utlodning.

Torsdag 25. februar 2010.

Årsmøte på Berg Menighetshus.

Arbeide videre med registrering og digitalisering av kulturminner.

Det tas forbehold om endringer.

Eidsberg Historielag

Slektsgranskningsgruppa har sine møter første torsdag i måneden, kl. 19.00. Nå foregår den i lokalene på Trollulla. Ingen møter i januar og juli. *Torsdagsklubben* har møter andre torsdag i måneden kl 10.00 til 12.00 på Folkenborg.

29. juli

Olsokfeiring ved Eidsberg kirke.

I juli

sommertur ? Hvor bestemmes senere.

13. september

Barn og dyr på Folkenborg.

Oktober

Høstmøte på Fjøstrevet.

29 november

Førjul på museet.

Idd og Enningdalen Historielag.**Kulturminneregistrering**

Østfold Historielag har satt i gang et stort prosjekt for å registrere kulturminner i Østfold.

Vi skal ut i marka med notisbok, kamera og GPS, for deretter å legge det vi har funnet inn i Kulturminnebasen på nettet.

Har du lyst til å være med i registrering av kulturminner i Idd? Kontakt Ulf Vidar Larsen, tlf. 69 19 62 82, e-post: uvlarsen@online.no

Tune Historielag**Søn 23/8**

Heldagstur

Tir 8/9 17.30

Kveldstur

Lør 26/9

Tune Historielag feirer 30 års jubileum i Wegenerbrakka

Tir 6/10 18.00

Medlemsmøte Lande Bo og Serv. senter

Fre 4/12 18.00

Julemøte Lande Bo og Serv. senter

Torsdagsklubben: Torsdager kl. 18.00 Tingstad: 4/6 - 3/9 - 1/10 - 5/11 - 3/12.

Slektsgr.treff: Torsdager kl. 18.00 Tingstad: 11/6 - 10/9 - 8/10 - 12/11 - 10/12.

Til medlemsmøtene må vi ta med kopp og asjett.

Adresse: Lande Bo og Serv. senter Råkilvn. 35, Lande.

Alle turer starter fra Øvre parkeringsplass Tune rådhus. Husk ettermiddagskaffen til kveldsturene!

Marker Historielag*Tirsdagsklubben*

Neste møte i midten av september.

Husk våre hefter og bøker:

Rødenesboka kr. 500,-

Øymark-bøkene 1 og 2 – kr. 500,- pr. stk.

Årsskriftene fra kr. 50,- til kr. 100,- pr. stk

Markerminner 1-3 kr. 50,- pr. stk

Eventuell porto kommer i tillegg.

Våre hjemmesider www.marker-historielag.no

Trøgstad Historielag

Sommerturen går denne gang til Peer Gynt-spelet på Gållå. Fortsatt er det mulig å melde seg på, og interesserte kan henvende seg til Rolf, tlf 69826248, eller til Anne, tlf. 69826422.

Rakkestad Historielag

24. september: Medlemsmøte

22. oktober: Medlemsmøte

26. november: Julemøte

Varteig Historielag

Vi har plottet tre medlemsmøter for høstsemesteret nemlig **mandagene 28. september, 2. november og 7. desember** (julemøte).

Dessuten innbyr tur- og arrangementskomiteen til tur innom-bygds **lørdag 5. september**. Sett av datoene!

Slektsforskerdagen

31. oktober 2009

Tema: Familieminne

Sted: Bøndenes hus, Råde

Mangfoldige minner

Migrasjon - Innvandrere forteller sin historie

Mangfoldige minner er organisert som et samarbeidsprosjekt mellom Norsk Folkeminnelag, Norsk Lokalhistorisk institutt og Landslaget for lokalhistorie. Men prosjektet involverer også andre institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner.

På vårt tillitsmannsmøte høsten 2008 hadde vi besøk av prosjektleder Ida Tolgensbakk Vedeld. Hun fortalte levende om hvor viktig det er å ta vare på historien til våre nye landsmenn. Det å få ta del i deres historie, kan kanskje hjelp oss til å forstå dem bedre. Østfold Historielags håp er å få samlet minimum to historier fra hvert av medlemslagene våre. Små intervju, om selve migrasjonen, det første møte med det nye lokalsamfunnet, om reisen til Norge, om møte med landskap, sted, mennesker, hverdagsliv og det norske systemet.

Vi håper det er noen av medlemmene rundt om i lagene som kunne tenke seg å være med på dette. Ta kontakt med lokallaget i din kommune eller Østfold Historielag ved formann eller fylkeskontor – (tlf. nr. se baksiden av meldingsbladet)

Du kan lese mer om prosjektet på www.mangfoldigeminne.no

Digitalt fortalt

Del din fortelling knyttet til et kulturminne med andre! På nettsidene til Digitalt fortalt står: «ABM-utvikling ønsker at arkiv, bibliotek, museer, frivillige lag og foreninger og andre tar i bruk Digitalt fortalt. Vi er ute etter ukjente, spennende, gripende, triste og morsomme historier knyttet til kulturminner. Digitalt fortalt er ABM-utviklings satsning i Kulturminneåret 2009. Vi håper tjenesten skal vokse seg til en stor fortellingsbase som viser bredden og variasjonen i begrepene kulturminner og kulturarv i mange år fremover.»

Flere av våre tillitsvalgte var med på et kurs om dette nå i mai i regi av Østfold fylkesbibliotek og ABM-utvikling, og de ble meget begeistret – og vil gjerne at mange av våre medlemmer blir med på dette. Les mer på: www.digitaltfortalt.no eller ta kontakt med vår nestformann Gunnar Halstvedt eller vårt fylkeskontor (tlf. se baksiden av dette blad).

Nyhetsbrev fra kulturminnekomiteen:

Den digitale kulturminnekartleggingen i Østfold kulturminneåret 2009 –

Vinteren/våren 2008 startet Østfold Historielag støttet av Østfold Fylkeskommune ved Fylkeskonservator et samarbeide med Naturkart DA. Samarbeidet tar utgangspunkt i Riksantikvarens database Askeladden som inneholder alle fredede kulturminner i Norge. Alle data fra Askeladden er blitt lagt inn i kulturminnebasen fra Naturkart DA. Alle data blir søkbare på nettet med egen kartløsning som kommer ut i en forenklet versjon i løpet av høsten 2009. Så godt som alle kommunene og historielagene i Østfold er med på dugnaden. Kommunene har vært positive og betalt lisensene, mens historielagene skal "gjøre jobben". Det er i løpet av høsten 2008 avholdt 13 møter og kurs om registreringen.

Målet med den digitale kulturminnekartleggingen

Det første målet er å kontrollere koordinatene til 5100 fredede kulturminner fra Riksantikvarens database Askeladden som nå er lagt inn i databasen til Naturkart DA. Foruten å kontrollere koordinatene, skal det også tas bilder av hvert enkelt kulturminne, for å stadfeste nåtilstanden. Det neste og mest omfattende målet, er å koordinatfeste, ta bilder og legge inn tekst om alle de ikke fredede kulturminner i hver enkelt kommune. Dette er ventet å ta flere år.

Hvordan skal historielagene arbeide i 2009?

Det gjenstår mye informasjon om hvordan datasystemet virker og hvordan vi skal betjene dette. Alle registratorene, dvs de som skal legge inn koordinater, tekst og bilder, og alle som skal ut i felten, var invitert til et infomøte/kurs i Wegenerbrakka på Borgarsyssel Museum, den 22. april. Mellom 50-60 deltagere fra de fleste av lagene deltok. Der ble det diskutert nødvendigheten av flere infomøter/kurs før sommerferien Naturkart DA skal holde et kurs når den endelige inngangsportalen og kartløsningen er ferdig. Vi kommer tilbake på dette. Planlegging er viktig!

De fredede kulturminnene

Alle som var på infomøtet i april fikk en CD-plate hvor det meste av informasjonen ligger. Det samme har også alle våre tillitsvalgte mottatt. Er det noen som har lyst til å bli med på dugnaden – ta kontakt med ditt lokale historielag eller fylkeslaget.

Øvrige kulturminner i din kommune

Bestem hvilke kulturminner dere vil starte med å registrere. Mange lag vi har snakket med vil starte med husmannsplasser. Vi skal se litt på arbeidet og systematikken ved registrering av disse. Først bør du finne ut hvor mange det er snakk om. Du finner de som regel i gårdsbøker o.l Finnes ikke opp-tegnelsen digitalt må dere skrive av all informasjon du finner. I første omgang lage en navneoversikt. Navneoversikten føres inn i databasen.

Gå inn på Lokalitet og trykk på ny lokalitet. Nummeret du skal bruke er kommunenummeret +1001. Neste nummer: kommunenummeret +1002 osv. Lag en liste, lik den som var på den tilsendte CD platen – Den heter «Registrering av kulturminner»

Oppfølging og kontrolliste.

Forslag ny tittel:Ikke fredede kulturminner Oppfølging og kontrolliste
Nå har du et verktøy som gjør at du ”holder styr på” hvor du har fått tekst i fra, når du har tatt koordinater og foto osv.

Det er fornuftig å bruke samme systematikken her som ved de fredede kulturminnene. Når det gjelder kart – gå til kommunen – de er behjelpelige. Prøv å merke av på kartet hvor hver enkelt plass befinner seg med det nye lokalitetsnummeret. Husk at nummeret skal på bildene fra plassen – eksempelvis 1241001 A, 1241001B osv. Planlegg vårens/sommerens aktiviteter også her med kartutsnitt og lokalitetsunderlag

Ikke fredede kulturminner ”krever” mye forarbeid

Digitaliser alt du kan finne som er nedskrevet om de kulturminnene du vil registrere, men husk kildehenvisningen! Når du har fått på plass de nye lokalitetsnummerne i databasen, kan du klippe og lime inn tekstene når som helst. Gjør utarbeidet nå – og finn fram historier etc. når høsten/vinteren kommer.

Hvordan legger vi tekst og bilder inn i databasen?

Kulturminnekomiteen har stor forståelse for at registreringer i databasen kan virke vanskelig, og vi vil prøve å lage et kursopplegg som skal bli detaljert og selvforklarende. For de med god datakjennskap vil noe i kursopplegget virke overflødig, men for at alle skal få det med seg, vil komiteen følge denne linjen.

Ta gjerne kontakt med komiteen ved Gunnar Halstvedt - halstvedt@online.no – eller tlf. 909 76 207

Vårtur i Erling Johansens fotspor

Kristi Himmelfartsdag var det mange av oss, ca 80 stk., som var så heldige at vi fikk vandre sammen med Fredrikstad Historielag i Erling Johansens fotspor.

Vi møttes på Isegran på Kråkerøy, og besøkte først busten av Erling Johansen, som står så vakkert plassert ute på Isegran.

Mange kjente Erling Johansen gjennom hans mange årige virke som arkeolog og det var derfor interessant å få følge i hans spor. (Erling Johansen (født 24. november 1919 i Fredrikstad og død 1. april 2000)).

Vi kjørte til Rødsmyra, hvor vi besøkte bygdeborgen og to steinalderboplasser: Både bygdeborgen og boplassene ble oppdaget av Erling Johansen tidlig på 1940-tallet. Det var ved Rødsmyra Kråkerøymannen ble funnet i 1945. Vi vandret videre i et vakkert landskap opp til Den store Stenhytta. – også en gammel boplass. Denne steinalderboplassen ble kjent i hele landet etter filmatiseringen av Odd Bang-Hansens bok ”Mette og Tom i hulen” i 1951. Her var det lunt og trivelig med en matbit også i våre dager.

En må beundre Erling Johansens evne til å lese terrenget og finne disse bo-plassene. Guidene våre ba oss stadig om å tenke oss skogen borte og vannet 20-25 meter høyere. Den evnen hadde Erling Johansen!

Vi kjørte så til Kjøkøy og Skamsklove. Vi gikk videre opp til Kjøkøy Fort og fikk oppleve den fantastiske utsiktet fra toppen – fortet og bronsealder-røysa som ligger her på det høyeste punktet.

Neste og siste stopp var Lunderamsa – hvor det også er ei gravrøys fra bronsealderen – 35 meter lang. Røysa er utgravd, og hellekista hvor den døde har ligget, ses tydelig.

Egil Haraldsen og Svein Skahjem var meget dyktige guider, med sin store lokalkunnskap.

En stor takk til Fredrikstad Historielag og Svein Skahjem for en fin og interessant vandring i Kråkerøys eldre historie.

–Berit H og Marit EK

Nye medlemmer 21.11.2008 – 15.04.2009

Askim Historielag

Valter N. Bakkene, Vangsjordet 15, 1811 Askim
 Sverre Frydenlund Bergli, Vevelstadåsen 28, 1405 Langhus
 Torun og Bjørn Borgås, Parkvn. 3, 1807 Askim
 Kari-Mette Brinchmann, Furuvn. 23, 1825 Tomter
 Halvor Kure, Storgata 30 F, 1850 Mysen
 Hans Lier, Trøgstadvn. 93, 1808 Askim
 Terje Lunder, Hopperen 4, 1517 Moss
 Trine Sunne og Tommy Moen, Trøgstadvn. 108, 1814 Askim
 John Skjørten, Sørليا 70, 1807 Askim

Berg, Rokke og Asak Historielag

Lisbeth og Dag Friberg, Remmen 23, 1783 Halden
 Laila og Svend Fromholt, Mostien, 1789 Berg
 Ingrid og Hans Køhn, Kaisav. 17, 1786 Halden
 Torkil Holger Lindskog, Storg. 2 A, 1751 Halden
 Bodil Mjølnerød, Rokke, 1763 Halden

Borge og Torsnes Historielag

Rolf Gulbrandsen, Østadvn. 15, 1712 Grålum
 Hans-Petter Hermansen, Framvn. 11, 1659 Torp

Eidsberg Historielag

Odd Ivar Dybvig, Høitomt, 1850 Mysen
 Kari Marthe Reisz Frøyset, Skaltorpv. 101, 1850 Mysen
 Anette Nyana Sofie Glomsrud, Glomsrudvn. 98, 1880 Eidsberg
 Anvor og Ole Martin Glomsrud, Glomsrudvn. 98, 1880 Eidsberg
 Hans Rasmus Glomsrud, Glomsrudvn. 98, 1880 Eidsberg
 Johan Grevæg, Vardevn. 28, 1850 Mysen
 Vidar Hansen, Torggt. 20, 1850 Mysen
 Aslaug Heer, Hegginvn. 34, 1850 Mysen
 Torhild Nordby Jahren, Holmvn. 151, 1850 Mysen
 Mari-Anne og Harald Jensen, Løkkebergvn.

13, 1850 Mysen
 Marit og Halvor J. Kolshus, Bråvn. 16, 1880 Eidsberg
 Solveig Korseberg, Frøysvei 5, 1811 Askim
 Gunnar Lund, Mellebyvn. 285, 1878 Hærland
 Hans Martin Ruud, Vardevn. 5, 1850 Mysen
 Morten Ruud, Åsgårdvn. 425, 1850 Mysen
 Inger-Lise Solheim, Søndre Mysenvei 2 A, 1850 Mysen
 Eva Svendstad, Sorenskrivervn. 8, 1850 Mysen
 Anne-Trine Østby, Høglivn. 33, 1850 Mysen

Foreningen Haldens Minder

Gro Raberg Ullner, Slettevn. 22, 1785 Halden

Fredrikstad Historielag

Bjørn Kjelsaas Andersen, Furuholtn. 23, 1613 Fredrikstad
 Aud Billing, Olavesåsen 1, 1675 Kråkerøy
 Aud Langerud Enersen, Ove Rammsgate 14 B, 1600 Fredrikstad
 Turid Eriksen, Lervikvn. 114, 1625 Manstad
 Irene Hansen, Fjeldberg 6, 1610 Fredrikstad
 Tordis Silju Hansen, Dronningensgt. 8, 1606 Fredrikstad
 Hilde og Eivind Jaren-Pedersen, Humlevn. 6, 1619 Fredrikstad
 Kari Ruud Johansen, Tordenskjoldsgt. 1, 1606 Fredrikstad, Eva Karlsen, Jacob Buvigsplass 20, 1671 Kråkerøy
 Randi Unger Kilde, Holmen Eldresenter, 1698 Fredrikstad
 Eirik Nesse, Ove Rammsgate 15, 1606 Fredrikstad
 Tore W. Skofterud, Elias Kræmmers gate 7, 1607 Fredrikstad
 Helga Sverre, Holmen Eldresenter, 1608 Gamle Fredrikstad

Idd og Enningdalen Historielag

Trine Bakke, Aspedamvn. 132 1766 Halden
 Kari-Mette Høier og Ole Emil Iversen, Herrebøkasa, 1766 Halden
 Roger Jensen, Knardalåsen 6, 1769 Halden
 Ellen Sætre, Kiellandsgt. 14, 1767 Halden

Laila Sørli, Hovsvn. 168, 1767 Halden
 Solveig og Einar Wold, Torsvei 1, 1781 Halden

Inger Nybøle Ånnerud, Moen, Rute 503,
 Aspedammen, 1766 Halden

Kråkerøy Historielag

Inger Bergby, Ødegårdsvn. 23, 1676 Kråkerøy

Sven Arne Gulliksen, Langøyvn. 60, 1679

Kråkerøy

Marit og Terje Jansson, Flintvn. 4, 1672

Kråkerøy

Inger Torill Solberg, Veidegrenda 34, 1671

Kråkerøy

Moss Ættehistorielag

Jan Petter Ekholt, Apartado Correos 454,
 01389 Orihuela Costa, Allicante, Spania
 Trygve Måleng, Biørn Biiørnstadsv. 11, 1519
 Moss

Sarpsborg Historielag

Rolf Eriksen, Hunnskinnvn. 1 B, Alvim, 1711
 Sarpsborg

Alfred Gottschalk, Vestengaten 24, 1659

Torp

Marika og Magne Matuz-Thingnæs, Olav

Haraldsonsgt. 76 C, 1707 Sarpsborg

Beate Pettersen, Ringgt. 24, 1723 Sarpsborg

Petter Rosenvinge, Bakkelifjellet 8, 1710

Sarpsborg

Hilde Eidsvik og Harald Rønneberg, Sanne-
 sundvn. 40, 1724 Sarpsborg

Ann-Lisbeth Simensen, Olsokvn. 50, 1727

Sarpsborg

Sissel Utne, Evenrødv. 22 E, 1711 Sarps-
 borg

Rakkestad Historielag

Even Kaalstad, Haga, 1890 Rakkestad

Tordis og Finn Kulturp, Laustien 1, 1890

Rakkestad

Erling Nærby, Bausrud, 1890 Rakkestad

Ivar Undrum, Ytre vei 10, 1890 Rakkestad

Rygge Historielag

Turid Harstad Bergerøy, Janitzhagen 18,
 1526 Moss

Tone Marie Blix Brevik, Refnesskogen 48 D,
 1512 Moss

Tor Anton Guren, Medgårdskogen 41, 1560

Larkollen

Jens Edvard Kase, Bygdetunvn. 105, 1580
 RYGGE

Åse Nilsen, Kræmmerstien 9, 1560 Larkol-
 len

Hans Jørn Rønningen, Billmannsbakken 42,
 1560 Larkollen

Liv Vrålstad, Medgårdskogen 41, 1560 Lar-
 kollen

Råde Historielag

Hans Arne Dingtorp, Hjortevn. 2, 1640

Råde

Bjørn Elvestad, Elvestad, 1640 Råde

Harald Fredriksen, Tverrvn. 1, 1525 Moss

Erik Haugesteten, Skovly, 1640 Råde

Eldbjørg Synnøve Henæs, Ringvn. 13, 1640

Råde

Bjørg Alette Holmen, Søndre Hissingby,

1640 Råde

Ole Johan Holmen, Musangen, 1640 Råde

Yngvar Lundblad, Saltnes Øst 1, 1642 Salt-
 nes

Jan Morten Løkke, Hissingby, 1640 Råde

Jørgen Myhrer, Gamlevn. 13, 1642 Saltnes

Anne-Helene Skoferud, Auberg, 1640 Råde

Asbjørn Trandem, Hissingby, 1640 Råde

Skjeberg Historielag

Unni og Egil Fredheim, Ingedalvn. 114 A,

1746 Skjeberg

Lilla og Sveinung Sandal, Rønneldvn. 436,

1746 Skjeberg

Tune Historielag

Pål Antonsen, Jernbanegt. 13, 1706 Sarps-
 borg

Åge Bjor, Bjorvn. 120, 1712 Grålum

Berit Fjeld, Marikosvn. 13, 1715 Yven

Anne Marie Haug, Moastien 6, 1719 Greåker

Kari Windhoel Hultengreen, Dronningensgt.

93, 1723 Sarpsborg

Grethe og Carl Einar Kure, Prost Krogs vei

30, 1710 Sarpsborg

Torill og Ingard Langsholdt, Kikutvn. 9,

1710 Sarpsborg

Finn og Elise Magnussen, Færdersgt. 41,

1707 Sarpsborg

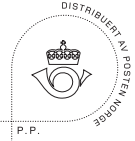
Våler og Svinndal Historielag

Jan Flesjø, Kardahlvn. 7, 1591 Sperrebotn

Bente-Lise Mostad Knutsen, Folkestadlia

B

NORGE

Returadresse: Østfold Historielag, Kasernegaten 47, 1632 Gamle Fredrikstad

Østfold Historielag

Kasernegaten 47, 1632 Gml. Fredrikstad
Tlf: 69 32 07 60 (kontoret er betjent mandager kl. 1100–1600)
Faks: 69 32 07 44
E-post: post@ostfoldhistorielag.org
www.ostfoldhistorielag.org
Bankkonto: 7874 05 96704
Formann: Marit Egeberg Krog, Krog Østre, 1870 Ørje. Tlf: 69 81 31 47, mobil: 932 38 990
E-post: mackrog@yahoo.no

Meldingsbladet

Postboks 71, 1804 Spydeberg
Redaktør: Kjell Karlsen,
Tlf: 69 83 74 45, mobil 930 81 466
E-post: kjdarkarls@online.no

Styrets sammensetning i 2009

Formann: Marit Egeberg Krog, Marker
Nestformann: Gunnar Halstvedt, Askim
Sekretær: Jarle Heed, Idd og Enningdal
Kasserer: Harald Thoresen, Kråkerøy
Styremedlemmer:
Berit Hogseth, Rakkestad
Kjell Ludvigsen, Skiptvet
Reidar S. Kjølborg, Borge og Torsnes
Varamedlemmer:
1. Anette Dingtorp, Råde
2. Thorbjørn Koch, Askim
3. Gerd Fagerhøi, Halden

Historielag tilsluttet Østfold Historielag

Aremark Historielag
Sigmund Holt, 69 19 91 14
Askim Historielag
Tor Idland, 69 88 23 21
Berg, Røkke og Asak Historielag
Tor Sørbrøden, 69 19 31 32

Borge og Torsnes Historielag
Arne Kristian Aarum, 915 73 133
Eidsberg Historielag
Jorun Garseg, 69 89 22 15
Fredrikstad Historielag
Svein Skahjem, 69 31 67 76
Foreningen Haldens Minder
Andreas V. Ebeltoft, 69 17 50 78
Hobøl Historielag
Karen H. Brødholt, 69 92 20 56
Hvaler Kulturvernforening
Arnt-Otto Arntsen, 404 07 367
Idd og Enningdalen Historielag
Jens Bakke, 69 19 71 77
Kråkerøy Historielag
Finn G. Engebretsen, 69 35 30 19
Marker Historielag
Marit Egeberg Krog, 69 81 31 47
Moss Historielag
Arne Stylegar, arne.stylegar@getmail.no
Moss Ættehistorielag Tor Vinje, 69 27 57 01
Rakkestad Historielag
Steinar Erthe, 69 22 36 44
Rygge Historielag
Knut Funderud, 69 26 68 18
Rømskog Historielag
Inger Johanne Taraldrud, 69 85 94 82
Råde Historielag
Inge Johansen, 69 28 48 02
Sarpsborg Historielag
Carl Einar Kure, 909 69 19 55
Skiptvet Historielag
Ole G. Solberg, 69 80 96 37
Skjeberg Historielag
Kjell Pettersen, 69 14 96 84
Spydeberg Historielag
Anne Sofie Hoff, 69 83 70 13
Trøgstad Historielag
Anne Haakaas, 69 82 64 22
Tune Historielag
Aslaug Barfelt, 69 14 16 18
Varteig Historielag
Kjell Lunde, 69 13 13 03
Våler og Svinndal Historielag
Einar Pedersen, 69 28 71 05